

MARI JUNGSTEDTOVÁ

temný anděl

GOTLAND

≡ KNIHA ZLIN

FLEET

Mari Jungstedtová

Temný anděl

MARI
JUNGSTEDTOVÁ
temný anděl

Copyright © Mari Jungstedt 2008
Published in agreement with Stilton Literary Agency
Translation © Karolína Kloučková 2014

ISBN 978-80-7473-273-7 (PDF)

Bossemu Jungstedtovi,
milovanému bratrovi, kterého stále nosím v srdci

Byla tak krásná, jak tam stála v bílých šatech s širokou stuhou kolem štíhlého pasu. Blondaté vlasy vyčesané do drdolu. Měla styl. Usmívala se do objektivu, hlavu maličko nakloněnou na stranu. Před fotoaparátem po každé koketovala. Vždycky krásně oblečená, se sepnutými vlasy a s oslnivým úsměvem na rtech. Ať stála v kuchyni a ohřívala párky, česala na zahradě jablka nebo vedla děti k autu. Maska. Křehká jako sklo v rámečku s fotografií. Vzal snímek a mrštil jím o zeď.

Střepy, které se rozlétly po pokoji, představovaly jeho život.

Zatažené žaluzie brání jarnímu slunci proniknout dovnitř. V místnosti panuje ticho. Z dálky se ozývá hluk projíždějících aut a štěkání psa. Sirény. Tlumené hlasy kolemjdoucích, tu a tam smích. Zvuky ulice, zvuky života. S námi to nemá nic společného. Mé vyprávění se zrcadlí ve tváři, do které hledím. Její rysy jako by se prohloubily, v očích se zračí soucit. Mlčíme.

Zase jsem vyprávěl jednu ze svých dětských vzpomínek. Vlastně nic mimořádného, vůbec ne. Jenom kousíček všedního dne. Ale vzpomínka v mém nitru zůstává dokonale ostrá, ačkoli od té doby uplynulo pětadvacet let.

Bylo mi sedm, když mě jednoho rána napadlo, že maminku překvapím snídaní do postele. Ta myšlenka se mi zrodila v hlavě, jakmile jsem procitl a zjistil, že všichni ostatní ještě spí. Přišlo mi to jako skvělý nápad. Udělám mamince radost, byla včera tak smutná. Seděla na pohovce a plakala. Strašně dlouho. Vůbec nemohla přestat. Netušil jsem, proč bývá tak často smutná. Stávalo se to pravidelně. Plakala a kouřila, kouřila a plakala. Potom celý večer protelefonovala a nakonec jsme my děti musely jít spát. Nemohl jsem udělat vůbec nic. Ani já, ani moji sourozenci. Jenom jsme byli

taky smutní. Ale teď jsem přišel na něco, co přece jenom stálo za zkoušku. Mohl jsem jí připravit snídani.

Horlivě jsem vyskočil z postele a utíkal na záchod. Doufal jsem, že nikoho neprobudím. Chtěl jsem to udělat sám, bez pomoci sourozenců. Jenom mne měla nadšeně obejmout, až přijdu s táčem do její ložnice, jenom mně měla být vděčná. A všechno mělo být zase dobré.

Opatrně jsem se plížil ze schodů. Vzpomínám si, jak jsem při každém vrznutí pevně sevřel oči hrůzou, že se probudí. V kuchyni jsem potom vytáhl misku a lžíci. Ale krabice s kukuřičnými lupínky byla ve spíži až na nejvyšší polici, kam jsem nedosáhl. Musel jsem si přinést z jídelny židli. Byla hrozně těžká. S námahou jsem ji dotáhl do kuchyně a postavil před spíž. Vylezl jsem na ni a natáhl se po balíčku. S potěšením jsem naplnil misku a zalil lupínky mlékem tak akorát. Maminka měla všechno ráda tak akorát. Ani málo, ani moc. Cukr, ten by si určitě dala. Kde jenom najít cukr? Ano, támhle za ovesnými vločkami. Výborně. Vzal jsem lžíci a nabral takové množství, které by mělo stačit, ale zase aby to nebylo příliš. Maminka si pokaždé stěžovala, když bylo jídlo příliš sladké, to jsem mockrát slyšel.

Co ještě chybí? Určitě chléb. Otevřel jsem dózu na pečivo. Ležel tam bochník chleba. Na obalu stálo Skogaholm. Číst už jsem uměl, starší sourozenci mě to naučili. Nuž jsem našel v zásuvce a teď mě čekalo to nejtěžší – ukrojit dva krajíce. To by mělo mamince stačit, a kdyby to bylo moc, nemusí přece oba sníst. Je dospělá a pro dospělé neplatí stejná pravidla jako pro děti. Potíž byla v tom, že nesnášela příliš tlusté krajíce. Musel jsem ukrojit tenké. Zkusil jsem to, ale krajíc byl strašně křivý. Nahoře tlustý a dole tenoučký. Nespokojeně jsem si ho prohlížel. Nebylo to dobré. Neodvážil jsem se ho vyhodit, maminku by to rozzlobilo, tím jsem si byl jistý.

Často naříkala, jak je všechno drahé. Sýr stál tolik peněz, že jsme my děti mohly dostat na chléb každý jenom po jednom plátku. Maminka si vždycky dávala dva. A když jsem někdy poprosil o druhou sklenici mléka, podívala se tak nespokojeně, že jsem to raději nechal být. Nerozhodně jsem držel krajíc v ruce. Co s ním? K ničemu se nehodil. Výsledkem celého mého úsilí by byla nespokojenost se snídaní jen kvůli tomu hloupému krajíci. Hlavně nesmí být příliš tlustý a všechno bude skvělé. S tímhle bych se toho dokonalého štěstí v její tváři, po kterém jsem tolik toužil, nedočkal. Mezi očima by jí naskočila vráska a okolo úst zklamaný výraz. Jenom kvůli zatracenému krajíčku chleba.

Nahlédl jsem do haly a naslouchal. Vzduch byl čistý, všichni pořád spali. Rychle jsem si krajíc nacpal do pusy, jenom abych se ho zbavil. Zkusil jsem ukrojit nový a tentokrát to bylo lepší. Máslo však bylo ztuhlé, a když jsem se snažil jím krajíce namazat, drolilo se. Zakryl jsem nerozmazané kousky sýrem. Potom jsem dostal nápad. Co kdybych jí na chléb dal tři plátky sýra místo obvyklých dvou? Měla by potom ještě větší radost? Ale když jsem uviděl tři plátky položené na každém z krajíčů, nebyl jsem si jistý. Na první pohled to bylo moc. Co když ji takové plýtvání rozzlobí? Nechtěl jsem nic riskovat a raději jsem z každého krajíce přebytečný plátek sýra snědl. Prohlížel jsem si své dílo. Bylo skoro hotové.

Ze skříňky jsem vzal talíř a podnos. Maminka by si nikdy nepoložila chléb přímo na stůl. Když jsem všechno rozmístil na podnos, cítil jsem, že něco chybí.

No jasně, jak jsem jen mohl zapomenout! Přece káva. Bez kávy to nejde, ta je ze všeho nejdůležitější. Maminka pila kávu vždycky hned, jak vstala. Říkávala, že jinak by se necítila jako člověk. A ubrousek! Musí mít něco na otření úst, zlobí se, když na stole chybí ubrousky.

Pospíchal jsem do jídelny a pokusil se utrhnout kus z role papírových utěrek. Nepovedlo se mi to, byl celý oškubaný. Zkusil jsem to znovu a podařilo se mi odtrhnout celý díl rovně. Ten ošklivý jsem zmačkal a vyhodil do koše. Zbývala káva. Znovu jsem znejistěl. Jak ono se to dělá? Věděl jsem, že ji maminka nějak vaří. A že používá termosku. Měli jsme termosku červenou s černým hrdlem a černým víčkem. Potřeboval jsem vodu a kávu. Kávu jsem našel v dóze ve spíži. Vzal jsem ji do ruky, ale hned jsem zaváhal. Jak kávu do termosky dostat? A navíc se musí vařit. Otočil jsem se a podíval se na sporák. Když se otočí některým z těch knoflíků, plotna se rozehřeje. To jsem věděl. Hluboce jsem se zamyslel. Bylo to to poslední, co chybělo. Musel jsem na to přijít, aby maminka dostala svou snídani do postele a byla zase šťastná. Rozhodl jsem se pro jeden ze spínačů a otočil jím na šestku. Nejvyšší číslo by mělo znamenat nejvyšší teplotu. Chvilku jsem počkal a přidržel jsem ruku nad plotýnkami. Nejbližší z nich začala vydávat teplo. Hurá! Byl jsem rozčilený z vědomí, že jsem skoro u cíle. Vzal jsem termosku a pustil vodu. Musel jsem se postavit na židli, abych dosáhl na kohoutek. Naplnil jsem ji do poloviny vodou, zdálo se mi to tak akorát. Když ji teď postavím na plotnu, začne se voda uvnitř vařit. S pocitem pýchy nad svou šikovností jsem termosku postavil na horký sporák. Přesně v tu chvíli jsem zaslechl, jak někdo nahore vešel do koupelny. A jéje. Snad to není maminka!

Ve stejném okamžiku se začalo z plotny kouřit. A kuchyní se linul strašný zápach. Něco se muselo pokazit. V následující vteřině už jsem slyšel maminku běžet dolů ze schodů. Srdce se mi úzkostí zastavilo.

– *Co to tady proboha vyvádíš?* vykřikla a rychle odstranila termosku z plotny. *To jsi vážně takový hlupák? Chceš podpálit dům?*

Celá kuchyně se nořila v hustém dýmu. Maminka byla vzteky bez sebe, i skrz kouřovou clonu jsem viděl její temný pohled. Zlobila se a křičela. Zaslechl jsem za sebou, jak do kuchyně přišli sourozenci. Sestra začala hlasitě plakat.

– *Chtěl jsem ti jenom...* pokusil jsem se to vysvětlit a cítil jsem, jak se mi chvěje spodní ret. Byl jsem ochromený hrůzou.

– *Ven! zakřičela. Ven odtud, ty zatracenej kluku!* Jednou rukou mi hrozila a v druhé držela termosku. *Úplně jsi zničil termosku, máš vůbec tušení, jak byla drahá? Teď abych koupila novou. A kde na ni mám vzít?*

Hlas jí přeskočil a začala hlasitě vzlykat. Naprosto vyděšený jsem vyběhl schody do patra a zavřel se ve svém pokoji. Toužil jsem po tom, abych měl ve dveřích klíč a mohl se zamknout. Toužil jsem odtud utéct a nikdy se nevrátit. Zalezl jsem pod peřinu jako vystrašené zvíře a celý jsem se třásl.

Zůstal jsem tak několik hodin. Nepřišla za mnou.

A propast v mém nitru rostla.

Slavnostní zahájení provozu nové kongresové haly ve Visby představovalo jednu z nejdůležitějších společenských akcí celého roku. Díky hale se měl Gotland dostat na mapu důležitých kongresových center a získat tak celoročně na atraktivitě, zatímco doposud vítal především letní turisty, kteří sem přijížděli za sluncem. Pozvaní hosté chvátili k hlavnímu vchodu příkře v nečekaně silném dubnovém větru. Visbyský žestový orchestr s chutí vyhrával bez ohledu na poryvy větru, který nešetřil ani ty nejupravenější účesy, pohrával si s kravatami uvázanými okolo čerstvě oholených krků a dodával červeň pečlivě napudrovaným nosům.

S větrem bojoval i hlouček fotografů tísnicích se v blízkosti nataženého rudého koberce.

Sešli se tu také představitelé místního tisku a několik fotografů poslaly dokonce i bulvární plátky z hlavního města, kdyby dorazila nějaká ta celebrita.

Velkolepá moderní stavba ze skla a betonu se blyštěla ve večerním slunci. Měla dokonalou polohu těsně za hradbami Starého Města na kraji Almedalenského parku, jenom kousek od moře. Podle některých zbytečně vyhozené peníze daňových poplatníků, podle jiných skvělý projekt, ze kterého bude Gotland jen těžit.

V davu příchozích se objevila řada známých tváří: komunální politici, nejvyšší představitelé místního průmyslu, obchodníci, hejtmanka a biskup, kulturní elita a z pevniny dorazily i známé osobnosti, které na Gotlandu vlastní letní domy. Počet celebrit a mediálních tváří, které si na ostrově pořizují letní sídla, každoročně narůstá.

Ve dveřích stál hostitel dnešního večera, organizátor slavnosti Viktor Algård. Společně s ním hosty vítali krajská hejtmanka a starosta Visby. Odevšud se ozývaly zdvořilostní fráze a letmé polibky na tvář nebraly konce.

Vstupní hala se rychle naplnila a mezi stěnami se rozléhal šum tlumených rozhovorů. Místnost byla nejméně deset metrů vysoká, vybavená v seversky čistém stylu a ve světlých barvách. Mladičké hostesky se mrštně pohybovaly mezi návštěvníky a nabízely jednohubky a dobře vychlazené šampaňské Moët & Chandon. Halu zdobily bílé lilie ve štíhlých křišťálových vázách a na vysokých stolcích hořely ve svícnech svíčky. Rozlehlá okna skýtala fantastický výhled na pohádkovou tvář historického města: v popředí Almedalenský park se zelenými koberci trávníků, jezírkem s kachnami a prýstícím vodotryskem. Za ním hradby zčásti pokryté popínavými rostlinami a nad nimi se tyčící obrysy středověkých domů a ruin kostelů Nejsvětější Trojice a svatého Larse a celý obraz korunovaný třemi černými

věžemi katedrály, které se vzpínají vysoko k nebi. Na druhé straně nekonečné moře. Lepší místo byste těžko hledali.

Když byli všichni hosté uvnitř, vystoupila na pódium umístěné v rohu vstupní haly krajská hejtmanka. Byla to elegantní dáma vyššího středního věku oblečená v dlouhé černé sukni a hedvábné halence. Blondaté vlasy měla krátce zastřižené do slušivého účesu.

– Všechny vás tady vítám, zahájila projev a přelétla pohledem tváře slavnostně oděných posluchačů. Je pro mne velkou ctí konečně moci zahájit slavnostní otevření nové kongresové haly ve Visby. Práce na celém projektu trvala pět let a mnozí z nás už se nemohli dočkat výsledku. Ale dlouhé čekání se vyplatilo.

Rozmáchlým gestem ukázala okolo sebe a odmlčela se. Jako by chtěla všem umožnit, aby nasáli atmosféru a vychutnali si vkusnost zařízení. Světle šedá podlaha z gotlandského vápence ze Slite, stěny pokryté javorovou dýhou a dlouhý recepční stůl zdobený výrobky z plstěné vlny gotlandských ovcí. Široké osvětlené schodiště obložené americkou třešní vedlo do patra, kde se bude podávat večere a později tančit.

– Samozřejmě jsme slyšeli i skeptické hlasy, pokračovala hejtmanka. Vždycky, když chce člověk uskutečnit něco nového, musí počítat s překážkami. Domnívám se však, že většina odpůrců dnes už vidí, jaký přínos bude nové kongresové centrum pro celý ostrov znamenat.

Odkošlala si. To, co řekla, byla pravda jen zčásti. Proti výstavbě se zdvihla veliká vlna odporu, jejíž síla hejtmanku zaskočila. Na obecní radě i na krajském úřadě byli od zveřejnění plánů zavaleni množstvím stížností. Bouřlivá debata se strhla v tisku. Odpůrci se obávali, že zbytečně luxusní stavba pohltí už tak omezené finance na úkor zařízení pečujících o děti a staré

lidi. Gotlandčané měli ještě čerstvě na paměti jinou investici, která dopadla příšerně – v obci Snäck investovali do výstavby hotelu a obytné zóny. Z projektu však nakonec sešlo a obec přišla o spoustu milionů. Developerská firma skončila v konkurzu a obec musela celý projekt prodat místnímu staviteli za jedinou korunu. Lidé nechtěli za nic na světě připustit, aby se takové fiasko opakovalo.

A k tomu ještě další vlna kritiky proti místu, které bylo pro novou budovu zvoleno. Vždyť je to všem na očích, u milovaného Almedalenského parku, a aby toho nebylo málo, stavba kazí výhled na moře.

Stavbu centra provázely po celou dobu protestní akce ochránců životního prostředí. Jejich aktivity způsobily zpoždění a tím také prodražení celého projektu. Nakonec však budova i přes všechn odpor stojí. Hejtmance se ulevilo, když stavba přece jenom dospěla k úspěšnému cíli.

– Těžko dokážeme v této chvíli předpovědět, co bude kongresová hala pro ostrov znamenat, ale nepochybně je to krok správným směrem, krok k růstu celého Gotlandu, jehož pozitivní vývoj v posledních letech sledujeme.

V publiku to spokojeně zašumělo a lidé souhlasně přikyvovali.

– Naše vysoká škola se každým rokem rozrůstá a láká čím dál víc studentů, pokračovala. Naše mládež už nemusí kvůli studiu opouštět rodiště a odcházet na pevninu. Rozšiřuje se také působnost úřadů na ostrově, takže budoucnost Gotlandčanů vidím jenom v těch nejlepších barvách. Firmy se nebojí na ostrově investovat a rozmach turistického ruchu můžeme ilustrovat nárůstem počtu návštěvníků – počet ubytovaných v loňské sezoně ve srovnání se sezonou předchozí vzrostl o čtyřicet tisíc. Radujme se nyní společně z tohoto vývoje

a z nového kongresového centra, které posune Gotland o další kus vpřed. Na zdraví všem! A na naši novou kongresovou halu!

Hejtmance se chvěl hlas a v očích se jí zalesklo. Nikomu neuniklo, že tuto chvíli upřímně prožívá.

Všichni hosté pozvedli své sklenky.

Viktor Algård si otevřel minerálku a rozhlédl se. Zatím všechno běží podle plánu a může si večer v klidu užívat. Po tolika letech v branži už to byla rutinní záležitost. Vlastnil největší gotlandskou agenturu zajišťující společenské akce, a i když neměl na seznamu kontaktů tak slavná jména jako jeho kolegové v hlavním městě, stejně to byl úspěch. Dnes večer měl na sobě elegantní černý oblek nejmodernějšího střihu. Fialová hedvábná košile mu dodávala dandyovský šmrnc. Bylo mu přes padesát, ale velmi dbal na svůj zevnějšek. V přátelském obličejí se objevilo pár vrásek, jenom když se smál. A to dělal často. Vlasy měl stále husté, tmavé a pro dnešní večer si je sčesal dozadu. Sahaly mu skoro po ramena. Po otci, který pocházel z Tunisu, zdědil tmavou pleť, temně hnědé oči a plné rty. V zásadě byl se svým zevnějškem i s životem, jaký vedl, spokojený.

S potěšením se rozhlížel po hypermoderním sále, který mohl pojmut až tisícovku hostů.

Na pořádání kolaudačních slavností bylo něco mimořádného. Moci být na místě jako první. Dnešní večer plánoval několik měsíců. Nezapomněl na jediný sebemenší detail.

Pozvedl ruku, aby pozdravil hejtmanku, která se na něho z dálky usmívala. Věděl, že je spokojená. Jediné, co jim trochu zkřížilo plány, byl silný vítr, kvůli kterému slavnost přesunuli dovnitř budovy. Ale copak na tom záleží, když šampaňské teče proudem do nablýskaných skleniček?

Vyšel po schodech do patra, aby v kuchyni zkontroloval, že všechno je, jak má být. Bylo tam rušno. Osm kuchařů pracovalo na tom, aby bylo jídlo dokonalé. Právě aranžovali hotové předkrmy na talíře. Bude se podávat lososová a citronová pěna se sýrem Feta, rukolový krém a dále jehněčí rostbíf marinovaný v hořčici se zapečenou kořenovou zeleninou a jako dezert nugátová panna cotta s malinami v bezinkovém dipu. Velmi gotlandské a dokonale promyšlené. Zavolal na zpočtené kuchaře několik povzbudivých slov a vrátil se k baru. S radostí pozoroval rychlost, s jakou tu plnili jednu sklenku za druhou. Začátek se vydařil – bylo důležité, aby se hosté začali bavit, jak nejrychleji to jde. Hostesky celé v bílém právě na prostřených stolech zapalovaly svíčky ve stříbrných svícnech. Bude to vydařený večer.

Ve vstupní hale to žilo. Soudě podle hlasitého smíchu, hosté se už dostávali do nálady.

Kousek stranou zahlédl svou milovanou v živém rozhovoru s dvěma předními gotlandskými umělci. V ohnivě rudých šatech a s blondátými vlasy v pážecím účesu byla mezi ostatními hosty nepřehlédnutelná. Působila by vznešeně, nebýt živelného projevu. Hlasitě se smála a svá slova podtrhovala rozmáchlými gesty. Očividně zrovna vyprávěla jednu ze svých nesčetných anekdot. Oba muži stáli těsně u ní a zaujatě naslouchali.

Když okolo ní rychlým krokem procházel, pousmál se a vrhl na ni zamilovaný pohled.

Jejich vztah trval dva měsíce. Začalo to na jedné vernisáži, kterou ve městě organizoval. Procházel se mezi obrazy, dali se do řeči a tak si rozuměli, že večer odcházeli společně. Prošli se podél moře a nakonec spolu povečeřeli. Když se pozdě v noci rozcházel, byl zamilovaný.

O jejich vztahu neměl zatím nikdo ani tušení. Rozhodli se, že se zveřejněním své lásky ještě vyčkají. Visby

je malé město, kde se všechno rychle roznese a jeho rozvod s Elisabeth ještě nebyl uzavřený. Manželka byla tak příšerně slabá, tak zranitelná. Fyzicky i psychicky.

Jeho nová láska byla úplně jiná.

Komisař Knutas ve skutečnosti tento druh akcí nesnášel. Ty řeči a strojená srdečnost všech okolo. Člověk většinou za celý večer nezapřede jediný rozumný hovor. To Line ho přemluvila, aby šli. Je šéfem kriminálního oddělení místní policie a jeho postavení znamená určité závazky. Některé věci prý prostě odmítnout nemůže. Zahájení provozu nové kongresové haly je pro ostrov důležité a navíc měla manželka za to, že vyrazit mezi lidi bude docela příjemné. Line byla v Knutasových očích společensky nesmírně nadaná. Dokázala vzletně pohovořit s každým, kdo jí přišel do cesty. Ať už to byl zasloužilý člen městského zastupitelstva, nebo nejznámější místní zpěvák, pokaždé si skvěle popovídala. Nechápal, jak to dělá.

Na dnešní večer si oblékla trávově zelenou tuniku s květy vyšívanými hedvábím a záplavu zrzavých středně dlouhých vlasů nechala volně padat na ramena. Seděla u stolu šikmo naproti němu a živě gestikulovala bledými pihovatými pažemi. Musel se pousmát. Dnes měl na společnost u stolu výjimečné štěstí. Seděla tu Erika Smittenbergová, šarmantní manželka vrchního žalobce Birgera Smittenberga a písničkářka z Ljugarnu, která se svými baladami a písněmi vystupovala po vesnicích a hospůdkách po celém ostrově. Manželé Smittenbergovi Knutase vždycky fascinovali – byli tak odlišní, až to působilo komicky. Birger byl vysoký, hubený, celkem milý, ale za všech okolností naprosto korektní a umírněný. Jeho žena byla malá a zavalitá, a když se rozesmála, skleničky na stole vibrovaly a lidé se po nich překvapeně ohlíželi. Knutas se v její